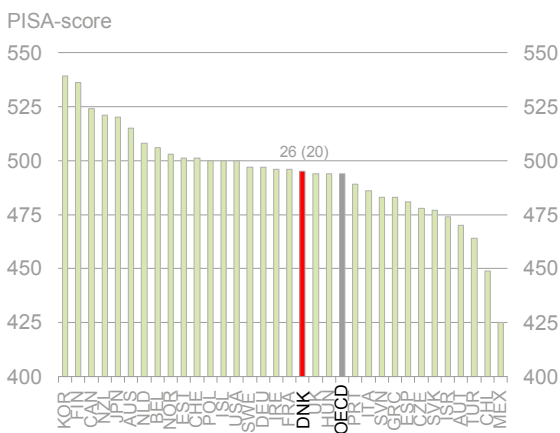

Folkeskolen³

Lønniveauet i Danmark er relativt højt, hvilket stiller krav om, at arbejdsstyrkens kompetencer skal være i top, hvis danske virksomheder skal være konkurrencedygtige. Skal arbejdsstyrkens kompetencer være i top, kræver det et uddannelsessystem af høj kvalitet, herunder at folkeskolen giver eleverne gode faglige kompetencer.

PISA-undersøgelsen i 2009 placerer danske 15-åriges læsekompetencer i midterfeltet sammenlignet med OECD-landene, se figur 6.1. Danmark ligger omkring OECD-gennemsnittet og har gjort det i hele opgørelsesperioden 2000-2009, se Factbook.

Figur 6.1 PISA-score i læsning, 2009

Kilde: OECD, PISA 2009.

I matematik og naturfag ligger Danmark ligeledes i midterfeltet, dog klarer danske elever sig lidt bedre end OECD-gennemsnittet i matematik. Danmarks relative position i matematik har været uændret siden 2000 i forhold til OECD-gennemsnittet. I naturfag har Danmark forbedret sin position fra under OECD-gennemsnittet i 2000 til samme niveau som OECD-gennemsnittet i 2009, se Factbook.

De fagligt svageste elever

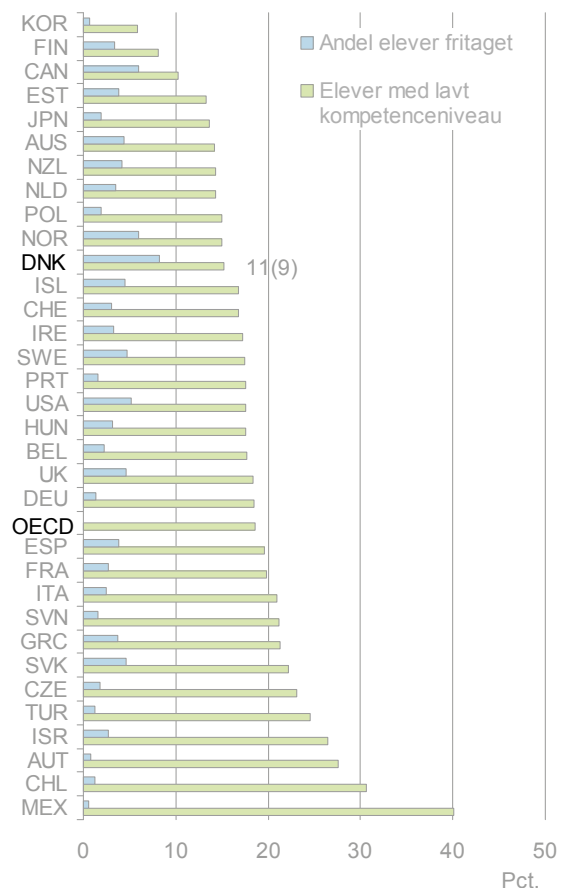
PISA-undersøgelsen giver mulighed for at inddele eleverne efter kompetenceniveau.

³ Medmindre andet er nævnt, anvendes folkeskolen i kapitlet synonymt med grundskolen, dvs. folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler.

En score under niveau 1 i fx læsning betyder, at eleven ikke vurderes at besidde funktionelle læsekompetencer, og eleven betegnes i det efterfølgende som en elev med lavt kompetenceniveau.

I 2009 havde 15 pct. af de danske elever lavt kompetenceniveau i læsning. Dermed er Danmark blandt den bedste tredjedel af OECD-landene, se figur 6.2.

Figur 6.2 Andel af elever med lavt kompetenceniveau i læsning, 2009

Anm.: Andel elever med en score svarende til det laveste kompetenceniveau (niveau 1) eller derunder. Kilde: OECD, PISA 2009.

Den reelle andel af elever med lavt kompetenceniveau kan dog være højere, da opgørelsen ikke medtager de elever, som af psykiske, fysiske eller sociale årsager fritages fra PISA-undersøgelsen. Danmark har med

8 pct. den højeste fritagelsesprocent blandt OECD-landene⁴, se figur 6.2.

Selv om Danmark har en lavere andel af elever uden funktionelle læsekompetencer end mange andre lande, udgør de en stor udfordring i forhold til elevernes uddannelsesforløb, herunder at opnå målsætningen om, at 95 pct. af en årgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse.

PISA-etnisk fra 2009 viser, at 38 pct. af de tosprogede elever forlader folkeskolen uden funktionelle læsekompetencer, imens dette kun gælder for 13 pct. af de danske elever, se Factbook.

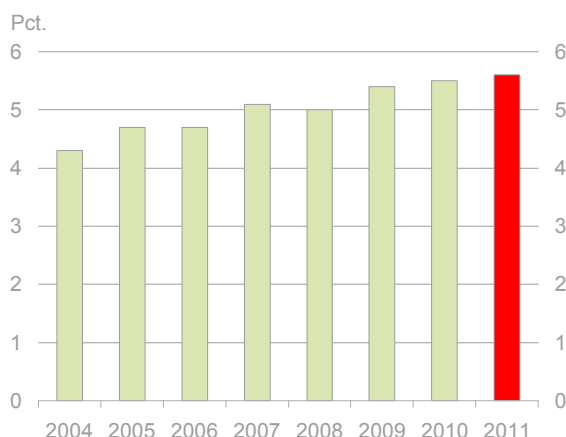
I matematik og naturfag er Danmark placeret i hhv. den bedste tredjedel og i midterfeltet i OECD med hensyn til andelen af elever med lavt kompetenceniveau, se Factbook.

Specialtilbud

Andelen af folkeskoleelever i specialskole eller specialklasse har været stigende siden skoleåret 2003/2004 og udgjorde 5,6 pct. af eleverne i skoleåret 2010/2011, se figur 6.3. Udviklingen tyder på, at skolerne har vanskeligt ved at inkludere alle elevtyper i den normale undervisning.

Knap en tredjedel af udgifterne til den danske folkeskole går til specialtilbud. Sammenlignet med Finland og Sverige har Danmark flere elever uden for den normale undervisning.⁵

Figur 6.3 Andel af elever i specialskole/specialklasse, 2004-2011

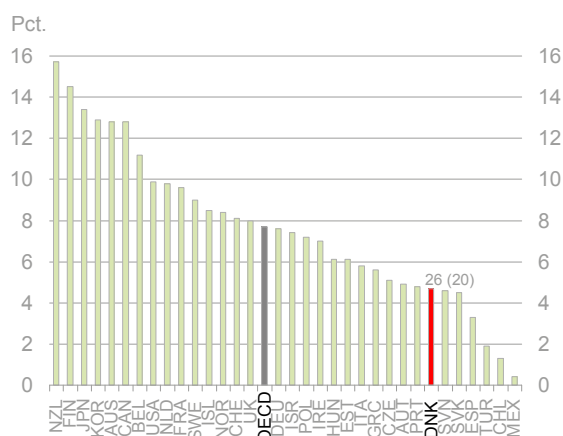

Anm.: Årstal dateret ved enden af skoleåret.
Kilde: UNI·C Statistik og Analyse.

De fagligt dygtigste elever

I Danmark opnår knap 5 pct. af en årgang et højt kompetenceniveau i læsning. Dermed er Danmark blandt de OECD-lande, der har den laveste andel af elever med højt kompetenceniveau, se figur 6.4.

Figur 6.4 Andel af elever med højt kompetenceniveau i læsning, 2009

Anm.: Andel af elever med en score svarende til det næsthøjeste og højeste kompetenceniveau (niveau 5 og 6).
Kilde: OECD, PISA 2009.

Et højt kompetenceniveau i læsning indebærer, at eleven har stærke faglige færdigheder til at fortolke, reflektere over og vurdere en tekst.

Sammenlignet med den første PISA-undersøgelse fra 2000 er andelen af dan-

⁴ Elever fritages fra PISA-undersøgelsen, hvis eleverne ikke vurderes i stand til at gennemføre en prøve af tre timers varighed under normale forhold.

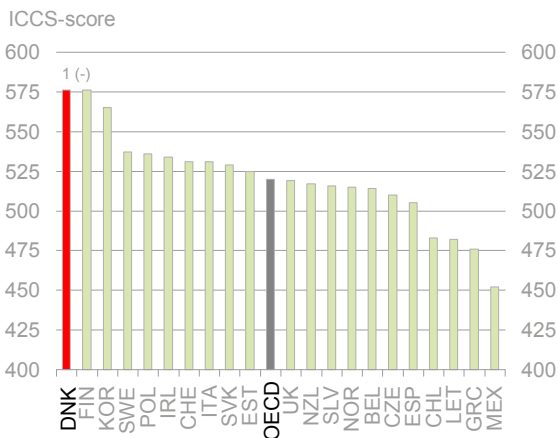
⁵ Undervisningsministeriet m.fl. 2010, Specialundervisning i folkeskolen – veje til en bedre organisering og styring.

ske elever med højt kompetenceniveau i læsning faldet fra ca. 8 pct. til ca. 5 pct. I matematik og naturfag ligger den danske andel med højt kompetenceniveau omkring OECD-gennemsnittet, se Factbook.

Andre færdigheder

ICCS-studiet undersøger, hvorvidt folkeskolen foruden de faglige kompetencer fremmer alsidig udvikling og forbereder eleverne på deltagelse i et demokratisk samfund. Danmark opnår sammen med Finland den højeste score af de deltagende lande i ICCS-studiet, se figur 6.5.

Figur 6.5 ICCS-score i demokratisk dannelse og samfundsforståelse, 2009

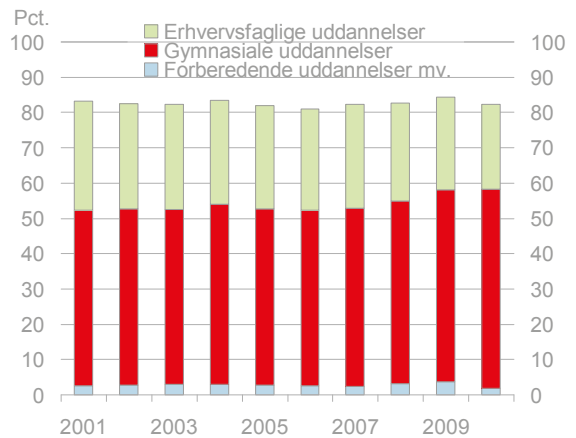
Kilde: IEA, International Civic and Citizenship Education Study (ICCS), 2009.

Lande som Finland og Korea kombinerer en høj score i PISA med en høj score i ICCS.

Elevernes videre forløb

Næsten alle danske elever tilmelder sig en uddannelse efter 9. klasse. En stor del af eleverne påbegynder dog aldrig den tilmeldte uddannelse eller falder hurtigt fra. I 2010 tilmeldte 94 pct. af de elever, som afsluttede folkeskolen, sig yderligere uddannelse, se Factbook. Andelen, som i 2010 er under uddannelse tre måneder efter afsluttet folkeskole, ligger noget lavere på ca. 82 pct., se figur 6.6.

Figur 6.6 Andel, som er i gang på videre uddannelse 3 mdr. efter folkeskolens 9. og 10. klasse, 2001-2010

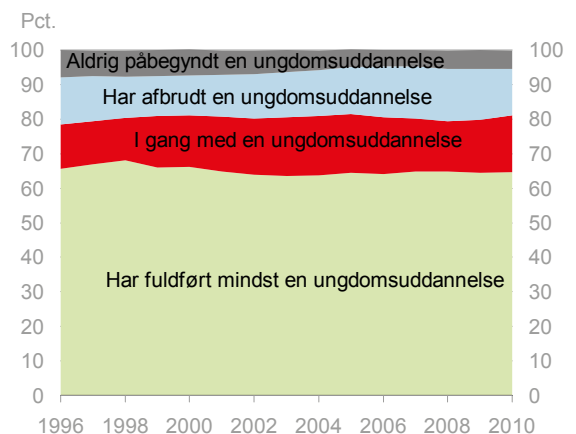
Anm.: Opgjort ekskl. elever tilmeldt eller påbegyndt 10. klasse.

Kilde: UNI-C Statistik og Analyse.

Andelen af unge, som tre måneder efter afsluttet folkeskole ikke er i gang med videre uddannelse, har været forholdsvis konstant siden 2001 og udgør ca. 18 pct. i 2010.

Fem år efter folkeskolen har ca. 19 pct. af eleverne endnu ikke påbegyndt eller gennemført mindst en ungdomsuddannelse, se figur 6.7. Danske unges uddannelsesniveau fem år efter folkeskolen er stort set uændret siden 1996.

Figur 6.7 Fem år efter folkeskolen, 1996-2010

Anm.: Årstal dateret på opgørelses tidspunktet.

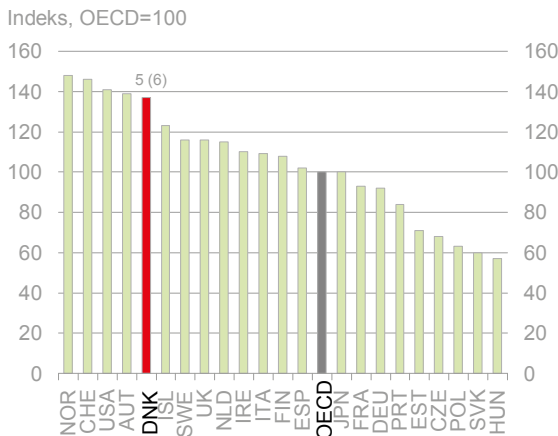
Kilde: MBU's beregninger på baggrund af data fra Danmark Statistik.

6 Folkeskolen

Udgifter til folkeskolen

Danmark er blandt de lande i OECD, som bruger flest midler pr. elev i folkeskolen, se figur 6.8.

Figur 6.8 Udgifter pr. elev, 2009

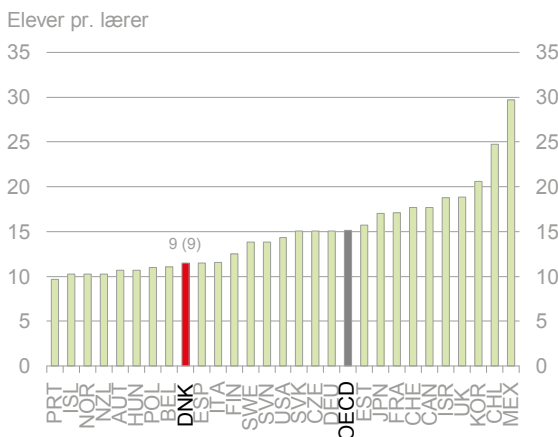

Anm.: 1.-10. klasse. Købekraftskorrigeret. Udgifter til det samlede grundskoleområde, herunder voksenuddannelse.

Kilde: OECD, Education at a Glance, 2012, Eurostat og egne beregninger.

Danmark er blandt den tredjedel af landene i OECD, hvor der er færrest elever pr. lærer i folkeskolen, se figur 6.9.

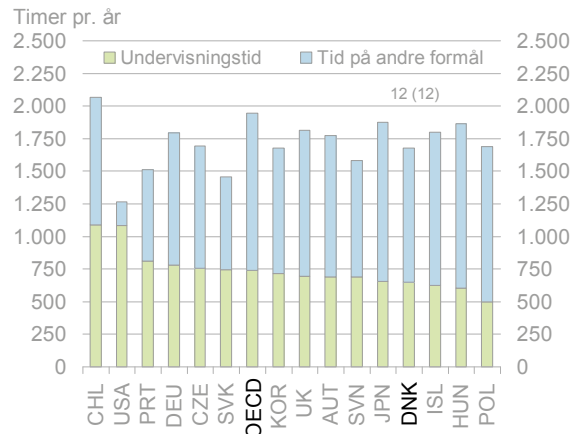
Figur 6.9 Elever pr. lærer, 2010

Kilde: OECD, Education at a Glance 2012 og egne beregninger.

Danske læreres årlige undervisningstid er ifølge OECD's opgørelsesmetode derimod blandt de laveste i OECD, se figur 6.10.

Figur 6.10 Lærernes årlige arbejdstid, 2010

Kilde: OECD, Education at a Glance 2012 og egne beregninger.

Beregninger fra OECD indikerer, at en mere effektiv udnyttelse af ressourcerne kunne hæve Danmarks PISA-score svarende til, at Danmark havde ligget i top 5 i læsning i 2009.⁶

⁶ OECD 2008, Economic Policy Reforms 2008: Going for Growth.

Gennemførte og større planlagte initiativer

Gennemførte initiativer:

- **Aftale om reform af læreruddannelsen.** Regeringen har i juni 2012 indgået en aftale med Venstre, Konservative og Dansk Folkeparti om en ny læreruddannelse, der blandt andet skal understøtte en fagligt stærkere og mere attraktiv læreruddannelse, der matcher folkeskolens behov.
- **Forsøg med tolærerordninger.** Regeringen har iværksat et forsøgsprogram med tolærerordninger. Forsøgene skal afprøve nye veje til at sikre god inklusion og give ny viden. Resultaterne forventes offentliggjort ved udgangen af 2013.
- **Inklusion af flere elever i den almindelige undervisning.** Der er vedtaget en ny afgrænsning af specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand omfatter fremover kun støtte til børn i specialklasser og specialskoler samt støtte til børn, hvis undervisning i den almindelige klasse kun kan gennemføres med støtte i mindst ni undervisningstimer ugentligt.
- **Udviklingsprogram til styrkelse af tosprogede elevers faglighed.** Regeringen har iværksat et udviklingsprogram på 14 skoler i seks kommuner, der skal styrke tosprogede elevers faglighed.
- **Frit skolevalg bliver permanent.** Reglerne om frit skolevalg over kommunegrænser er justeret. De nye regler indebærer, at ordningen med frit skolevalg er gjort permanent og sikrer, at viden kan overføres til skoler med lignende karakteristika.
- **It-løft i folkeskolen.** Der er afsat i alt 500 mio. kr. i 2012-2015 til et it-løft i folkeskolen og 10 mio. kr. i en pulje til digitale læringsformer og pædagogik i folkeskolen.

Større planlagte initiativer:

- **Folkeskolereform.** Regeringen kommer med et udspil til en reform af folkeskolen i andet halvår 2012 med fokus på at skabe en fagligt stærk folkeskole for alle.
 - **Udviklingsprogram for prøver og eksamen.** Der gennemføres i perioden 2012-2014 et toårigt udviklingsprogram for prøver og eksamen, som blandt andet indebærer, at gruppeprøve/-eksamen indføres i udvalgte fag i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne fra skoleåret 2012/2013.
-